REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
01 4735 550
gp@zagovornik-rs.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Podpisnik:Miha Lobnik
Izdajatelj certifikata:Republika Slovenija
Serijska št. certifikata:5c 9c 18 4a 00 00 00 00
Datum poteka certifikata:10.03.2026
Datum in čas podpisa:11:46, 21.01.2022
Referenčna številka:0709-14/2021/265

Ministrstvo za zdravje
Gospod Janez Poklukar, minister

Štefanova ulica 5
1000 Ljubljana
E: gp.mz@gov.si

Številka: 0709-14/2021/265
Datum: 30. 12. 2021

Zadeva: **Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede postopkov medicinske potrditve spolne identitete za transspolne ljudi**

Spoštovani minister za zdravje gospod Janez Poklukar,

posredujemo vam posebno poročilo Zagovornika načela enakosti **Položaj transspolnih ljudi v postopkih medicinske potrditve spolne identitete in pravnega priznanja spola v Sloveniji**.

Zagovornik s tem posebnim poročilom opozarja na spoštovanje človekovih pravic in enakih možnosti ljudi, ki jim je bil ob rojstvu pripisan spol, s katerim se ne poistovetijo, ga ne doživljajo kot sebi lastnega in ne odraža njihove spolne identitete. Namen posebnega poročila je predstaviti, kako so trenutno v Sloveniji urejeni postopki medicinske potrditve spolne identitete in pravnega priznanja spola in kakšna je praksa pristojnih organov.

Zagovornik Ministrstvu za zdravje priporoča, da:

1. zagotovi finančna sredstva za ustanovitev nacionalne kontaktne točke z namenom obveščanja o pravicah transspolnih pacientov in posvetovanja s strokovnjaki različnih strok s področja postopkov medicinske potrditve spolne identitete po zgledu Nacionalne kontaktne točke za redke bolezni;
2. ustanovi delovno skupino z namenom priprave nacionalnih smernic za obravnavo pacientov v postopkih medicinske potrditve spolne identitete, v katero naj vključi medicinske in pravne strokovnjake s tega področja, poznavalce varstva človekovih pravic in predstavnike nevladnih organizacij;
3. transspolnim ljudem, ki potrebujejo zdravstveno oskrbo, omogoči primerljiv dostop do specialistov endokrinologov, članov Interdisciplinarnega konzilija za potrditev spolne identitete, kot imajo drugi ljudje zagotovljen dostop do endokrinološkega zdravljenja;
4. zaposlenim v zdravstvu omogoči izobraževanja in usposabljanja o primerni obravnavi transspolnih oseb glede na njihove specifične značilnosti in potrebe.

Posebno poročilo je zaenkrat dosegljivo na spletnem naslovu: http://www.zagovornik.si/posebna-porocila/.Takoj, ko bo natisnjeno, pa vam ga pošljemo tudi v tiskani obliki.

Ob tej priložnosti se Zagovornik zahvaljuje Ministrstvu za zdravje za vsebinski prispevek pri pripravi posebnega poročila.

Zagovornik prosi Ministrstvo za zdravje za pisni odziv v roku 20 dni od prejema priporočila.

S spoštovanjem,

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Priloga:
- Posebno poročilo Zagovornika načela enakosti (v formatu pdf)

Poslano:
- naslovniku
- zbirka dok. gradiva

UTEMELJITEV STROKOVNE SLUŽBE ZAGOVORNIKA K PRIPOROČILU ŠT. 0709-14/2021/265

1.

Zagovornik Ministrstvu za zdravje priporoča, da zagotovi finančna sredstva za ustanovitev nacionalne kontaktne točke z namenom obveščanja o pravicah transspolnih pacientov in posvetovanja s strokovnjaki različnih strok s področja postopkov medicinske potrditve spolne identitete po zgledu Nacionalne kontaktne točke za redke bolezni.

Nacionalno kontaktno točko o postopkih medicinske potrditve spolne identitete je smiselno zasnovati po zgledu Nacionalne kontaktne točke za redke bolezni.200 Med seboj naj povezuje institucije, strokovnjake, transspolne ljudi in njihove bližnje ter jim omogoča dostop do kakovostnih informacij o postopkih medicinske potrditve spolne identitete v Sloveniji, vključno z informacijami o vseh pravicah pacientov. Nacionalna kontaktna točka naj uporabnikom zagotavlja informiranje in svetovanje na čim bolj dostopen način.

2.

Zagovornik Ministrstvu za zdravje priporoča, da ustanovi delovno skupino z namenom priprave nacionalnih smernic za obravnavo pacientov v postopkih medicinske potrditve spolne identitete, v katero naj vključi medicinske in pravne strokovnjake s tega področja, poznavalce varstva človekovih pravic in predstavnike nevladnih organizacij.

Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI)201 je junija 2019 izdala poročilo o Sloveniji. V njem je med drugim priporočila: »Organi oblasti bi morali tudi določiti jasne smernice glede postopkov za spremembo spola in njihovega uradnega priznanja ter pri tem upoštevati mednarodne standarde, zlasti Resolucijo 2048 (2015) Parlamentarne skupščine Sveta Evrope.«

Vprašanje je na svoji 18. seji202 29. 5. 2019 kot delovno telo Ministrstva za zdravje obravnaval Razširjeni strokovni kolegij za psihiatrijo, ki se je na poziv ministrstva opredelil do pobude dveh nevladnih organizacij. Ti sta predlagali formalno ureditev postopkov medicinske potrditve spolne identitete in njihovo javno dostopnost. Razširjeni strokovni kolegij za psihiatrijo je ministrstvu podal podoben predlog, kot je Zagovornikovo priporočilo. Dodal je, da naj smernice potrdita ministrstvo in Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

3.

Zagovornik Ministrstvu za zdravje priporoča, transspolnim ljudem, ki potrebujejo zdravstveno oskrbo, omogoči primerljiv dostop do specialistov endokrinologov, članov Interdisciplinarnega konzilija za potrditev spolne identitete, kot imajo drugi ljudje zagotovljen dostop do endokrinološkega zdravljenja.

Transspolni pacienti so pri izbiri specialistov endokrinologov v postopkih medicinske potrditve spolne identitete v manj ugodnem položaju od ostalih pacientov, ki potrebujejo specialistične endokrinološke storitve. Možnost izbire zdravnikov specialistov, ki jo imajo transspolni pacienti, je namreč omejena zgolj na dva specialista endokrinologa za odrasle paciente in enega za otroke. Vsi so tudi člani Interdisciplinarnega konzilija. Drugi endokrinologi subspecialističnih znanj, potrebnih za zdravljenje spolne disforije, nimajo. Vsi trije specialisti pa poleg transspolnih pacientov zdravijo tudi druge paciente.

Da bi odpravili manj ugoden položaj, v katerem so transspolni ljudje, Zagovornik predlaga takšno

obravnavo, ki jih bo šele postavila v enakopraven položaj z drugimi.

4.

Zagovornik Ministrstvu za zdravje priporoča, da zaposlenim v zdravstvu omogoči izobraževanja in usposabljanja o primerni obravnavi oseb glede na njihove specifične značilnosti in potrebe.

Parlamentarna skupščina SE je v Resoluciji 2048203 iz leta 2015 priporočila, naj se človekove pravice transspolnih ljudi in diskriminacija na podlagi spolne identitete obravnavata skozi programe izobraževanja in usposabljanja o človekovih pravicah ter kampanj za ozaveščanje javnosti. Zaposlenim v izobraževanju, uslužbencem organov pregona in zdravstvenim delavcem, vključno s psihologi, psihiatri in splošnimi zdravniki, je treba omogočiti informacije in usposabljanje glede pravic ter posebnih potreb transspolnih ljudi s posebnim poudarkom na zahtevi po spoštovanju njihove zasebnosti in dostojanstva.